

Sosnowiec, dnia 9 grudnia 2017 r.

**Synteza recenzji opracowanych przez Ekspertów
dokonujących oceny JST w VII edycji Ogólnopolskiego
Programu Certyfikacji Gmin, Powiatów
i Samorządnych Województw
„Samorządowy Lider Edukacji” (2017)**

Miasto Orzesze

Niniejszy dokument został przygotowany w oparciu o wnioski z postępowania ewaluacyjnego przeprowadzonego w VII edycji Ogólnopolskiego Programu Certyfikacyjnego dla Gmin, Powiatów i Samorządnych Województw „Samorządowy Lider Edukacji” i zawiera szczegółowe uzasadnienie decyzji Komisji Certyfikacyjnej. Dokument ten potwierdza, że w opinii recenzentów zasiadających w komisji certyfikacyjnej Miasto Orzesze spełnia większość z następujących kryteriów oceny:

- 1) w sposób szczególny dba o rozwój szkolnictwa na swoim terenie;
- 2) uznaje, że rozwój szkolnictwa, edukacji i nauki to świadectwo nowoczesności i wysokich ambicji jednostki samorządu terytorialnego i przekonanie to stara się wcielać w życie;

- 3) wyróżnia się pod względem inwestycji w oświatę i jej infrastrukturę;
- 4) w sposób szczególny wspiera rozwój kultury lokalnej, a w szczególności wspiera twórczość kulturalną dzieci i młodzieży;
- 5) jest organem prowadzącym szkół i placówek oświatowych o szczególnych, znaczących osiągnięciach dydaktycznych, organizatorskich, kulturalnych lub sportowych;
- 6) jest organem prowadzącym szkół i placówek oświatowych realizujących oryginalne i interesujące programy kształcenia;
- 7) wspiera innowacje edukacyjne;
- 8) realizuje samodzielnie lub we współpracy z partnerami społecznymi ciekawe projekty edukacyjne, naukowe lub kulturalne adresowane do młodzieży, studentów, nauczycieli itp.;
- 9) posiada szczególne osiągnięcia w zakresie wspierania rozwoju naukowego, sportowego i kulturalnego młodzieży;
- 10) propaguje „dobre praktyki” w dziedzinie nauki, edukacji, zarządzania oświatą i kulturą.

Zgodnie z par. 17-18 Regulaminu Programu Certyfikacyjnego dla Gmin, Powiatów i Samorządnych Województw „Samorządowy Lider Edukacji” oceny Miasta Orzesze dokonano na podstawie:

- 1) analizy danych zawartych w raporcie samooceny wypełnionym przez JST i załączonym do dokumentów aplikacyjnych;
- 2) analizy sprawozdań Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej odnoszących się do wyników nauczania w szkołach, dla których Gmina jest organem prowadzącym;

- 3) dokumentów strategicznych JST i innych opracowań odnoszących się do polityki oświatowej samorządu oraz stosowanych przez JST modeli i metod zarządzania publicznego;
- 4) analizy aktów prawa miejscowego oraz aktów prawa wewnętrznego, w tym statutów i regulaminów jednostek organizacyjnych realizujących zadania oświatowe;
- 5) analizy sprawozdań z realizacji zadań oświatowych;
- 6) analizy informacji pozyskanych w toku certyfikacji z instytucji nadzoru i kontroli;
- 7) analizy danych statystycznych odnoszących się m.in. do sytuacji demograficznej JST i sytuacji na lokalnym/regionalnym rynku pracy;
- 8) analizy informacji pozyskanych od środowisk lokalnych, w tym interesariuszy zewnętrznych szkół i placówek oświatowych;
- 9) analizy przekazów medialnych;
- 10) analizy innych informacji publicznych na temat działań Gminy w sferze oświatowej.

Orzesze jest gminą miejską położoną w województwie śląskim, w powiecie mikołowskim. Funkcję Burmistrza Miasta Orzesze pełni Mirosław Blaski. W ramach Programu „Samorządowy Lider Edukacji” JST uzyskuje certyfikat po raz kolejny.

Gmina Orzesze jest wielokrotnym laureatem Programu „Samorządowy Lider Edukacji”. W ubiegłorocznej, VI edycji, po raz czwarty została wyróżniona certyfikatem „Samorządowy Lider Edukacji” oraz dodatkowo otrzymała certyfikat srebrny, a także certyfikat „Mecenas Wiedzy” dla Burmistrza Miasta Orzesze. W 2015 roku została także dodatkowo uhonorowana wyróżnieniem „Primus”. Zatem z roku na rok samorząd Gminy Orzesze coraz bardziej zbliża się do modelu wzorcowego, przynajmniej w odniesieniu do kluczowych kryteriów certyfikacyjnych,

takich jak zarządzanie strategiczne systemem edukacyjnym i budowanie oferty edukacyjnej.

Recenzenci są zgodni z władzami gminy, które podkreślają, iż wzorcowe wręcz efekty w prowadzonej polityce oświatowej to zasługa m.in. wdrożonego programu Vulcan - Sigma, który wspomaga proces zarządzania oświatą w jednostkach samorządu terytorialnego w cyklu roku szkolnego i budżetowego. Umożliwia on efektywne połączenie planowania strategicznego z narzędziami informatycznymi, zmniejsza wysiłek organizacyjny związany z budżetowaniem i usprawnia kontrolowanie wykonania budżetu. Zrezygnowano z tzw. ręcznego sterowania i negocjowania rozwiązań organizacyjnych w poszczególnych placówkach, a oferta edukacyjna szkoły jest pochodną możliwości finansowych gminy. Korzyścią przyjętego rozwiązania jest wzmocnienie roli dyrektorów placówek, którzy mają pełną swobodę określania rozwiązań organizacyjnych, kierując się parametryzacją zatrudnienia nauczycieli poprzez ustalanie limitu etatów oraz standaryzacją zatrudnienia pracowników administracji i obsługi. To oni organizując na co dzień proces kształcenia, wiedzą bowiem najlepiej, jakie przedsięwzięcia należy podjąć w celu podnoszenia jakości pracy. Ze swej strony gmina umożliwia nauczycielom podnoszenie kwalifikacji, a przyjęty system doskonalenia i doksztalcania nauczycieli spowodował, że większość kadry posiada już kwalifikacje do nauczania co najmniej dwóch przedmiotów. Nauczyciele są też inicjatorami edukacji regionalnej, ekologicznej oraz akcji charytatywnych. Sprawiają, że szkoły realizują programy edukacyjno-terapeutyczne, prowadzą indywidualne programy nauczania, wprowadzają dodatkowe zajęcia pozalekcyjne i zajęcia wyrównawcze.

W opinii recenzentów Gmina Orzesze także w okresie objętym recertyfikacją konsekwentnie realizuje priorytety w dziedzinie polityki

oświatowej, zawarte w Strategii Rozwoju Miasta Orzesze na lata 2012 – 2020. Zawiera ona tworzenie warunków wspierających wszechstronny rozwój mieszkańców w sferze edukacyjnej, kulturalnej, rekreacyjnej i sportowej poprzez rozwój infrastruktury. W kontekście lokalnej specyfiki – Orzesze rozłożone jest na bardzo dużej powierzchni – akcent został położony na wykorzystanie i rozwój zarówno centralnej infrastruktury miejskiej, jak i bazy dostępnej w poszczególnych dzielnicach. Przykładem jest modernizacja i wprowadzenie nowych funkcji w ramach istniejących boisk przyszkolnych w: Gardawicach, Jaśkowicach, Zawadzie, Zazdrości, Woszczycach, Zgoniu, Mościskach i Zawiści, co zapewni warunki dla rozwoju nowoczesnych, niestandardowych form sportu i rekreacji. Specyfika przestrzenna miasta, której atutem jest wysoka dostępność infrastruktury szkolnej w poszczególnych dzielnicach, warunkuje podjęcie działań na rzecz diagnozy i wzmocnienia efektywności oraz jakości oferty szkół funkcjonujących w gminie. I tak kolejne efekty działalności w okresie ostatnich dwunastu miesięcy to m.in.: oddanie do użytku kilku placów zabaw, jak np. dużego placu zabaw na ul. Wiosny Ludów czy ogólnodostępnego placu zabaw przy oddziale przedszkolnym przy Szkole Podstawowej nr 5 w Orzeszu-Zazdrości. Kolejny efekt minionego roku to kilka zewnętrznych siłowni, m.in. przy budynku Szkoły Podstawowej nr 8 w Orzeszu-Mościskach oraz w Orzeszu-Laśkowicach. Ponadto wybudowanie kilku boisk, jak np. boiska sportowego z trawy naturalnej przy Szkole Podstawowej nr 10 w Orzeszu-Woszczycach, boiska wielofunkcyjnego przy Gimnazjum nr 3 w Orzeszu - Gardawicach oraz wielofunkcyjnego przy Gimnazjum nr 2 w Orzeszu – Zawadzie. Kolejne inwestycje w oświatową infrastrukturę to m.in. rozbudowa Szkoły Podstawowej nr 8 w Mościskach, budowa skateparku przy ul. Bukowina w Orzeszu i liczne remonty i

modernizację w obrębie placówek oświatowych. W sierpniu 2017 r. gmina podpisała umowę na budowę żłobka wraz z infrastrukturą towarzyszącą.

W ramach posiadanych środków gmina udziela placówkom wsparcia merytorycznego i technicznego, wyposaża szkoły w nowoczesny sprzęt, pomoce dydaktyczne, pozwala na wykorzystanie bazy szkoły, współfinansuje przedsięwzięcia takie jak: konkursy, uczestnictwo w wydarzeniach, wycieczki, edukację czytelniczą, regionalną, teatralną. Nauczyciele są wspierani przy realizacji projektów autorskich. Przykładem są efekty osiągnięte przez Zespół Szkół Orzesze, gdzie uczniowie realizują projekt Zielonej Pracowni - program edukacji ekologicznej „Orzesze odżywa, kiedy w nim młodych ekologów przybywa”. Powstało tam znakomite „Laboratorium EKO-gimnazjalisty”. Również w Gimnazjum nr 3 w Orzeszu – Gardawicach otwarta została w tym roku nowa pracownia pn. „Zielona Strefa”. Pracownia powstała w ramach konkursu „Projekt Zielona Pracownia 2016” i konkursu „Zielona Pracownia 2016”, organizowanego przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach. Projekt pracowni „Zielona strefa” został nagrodzony przez WFOŚiGW w Katowicach i uzyskał maksymalną kwotę dotacji w wysokości ponad 37 tys. zł (drugą część kosztów projektu sfinansowało Miasto Orzesze). Podstawowe wyposażenie pracowni chemicznej, które jednocześnie może służyć do badania stanu gleby, wód i powietrza na zajęciach ekologicznych, zostało wzbogacone o mikroskopy, preparaty, lupy, szkło i sprzęt laboratoryjny oraz plansze, kompasy i modele budowy komórek i atomu.

W minionym roku szkolnym docenione zostało również Gimnazjum nr 2 w Orzeszu – Zawadzie. W czerwcu 2016 r. otrzymało odznakę jakości „Schule im Wandel - Zmieniająca się szkoła”, przyznawaną przez Goethe - Instytut. Jest to ogólnopolski projekt Instytutu Goethego w Krakowie, pod

patronatem Ambasady Republiki Federalnej Niemiec. „Schule im Wandel” dokumentuje rozwój szkoły i koncentruje się na nauczaniu języka niemieckiego jako języka obcego. W Gimnazjum nr 2 w Orzeszu-Zawadzie odbywają się ponadto dodatkowe godziny zajęć w ramach realizacji autorskich programów technicznych: „Zajęcia fotograficzne”, „Nowoczesne gospodarstwo domowe”, „Podstawy szycia”, „Papieroplastyka”. Ponadto z inicjatywy pedagoga szkolnego w Gimnazjum nr 2 w Orzeszu-Zawadzie organizowana jest corocznie Międzygimnazjalna Debata Młodzieży. Uczniowie tej placówki w minionym roku szkolnym zdobyli liczne laury na ogólnopolskich przeglądach i konkursach.

Jakość wieloaspektowego kształcenia sprawia, że uczniowie szkół w Gminie Orzesze zajmują czołowe miejsca w konkursach przedmiotowych, artystycznych i zawodach sportowych na szczeblu lokalnym, regionalnym, wojewódzkim i ogólnopolskim, a także międzynarodowym. Laureatem konkursu międzynarodowego GOOGLE CODE-IN 2016, organizowanego corocznie przez Google, został uczeń Gimnazjum nr 2. Konkurs, skierowany do uczniów gimnazjów i szkół średnich, polegał na wykonywaniu rozmaitych zadań dla organizacji open source.

Nauczyciele z Orzesza są inicjatorami edukacji regionalnej, ekologicznej oraz akcji charytatywnych. Szkoły są realizatorami programów edukacyjno-terapeutycznych, realizują indywidualne programy nauczania, zajęcia pozalekcyjne, wyrównawcze. W efekcie z roku na rok najlepszym uczniom przyznawane są coraz liczniej Stypendia Burmistrza Miasta Orzesze oraz Nagrody Sportowe Burmistrza Miasta Orzesze.

W ocenie recenzentów gmina dobrze wywiązuje się również z zadań podnoszących poziom bezpieczeństwa w szkołach i placówkach, dla których jest organem prowadzącym. M.in. część szkół została wyposażona

w monitoring wizyjny, zainstalowano kamery wewnątrz, jak i na zewnątrz placówek, szkoły realizują rządowy program pn. „Bezpieczna i przyjazna szkoła”, placówki współpracują z lokalną policją, Strażą Miejską, Sądem Rodzinnym oraz kuratorami sądowymi, a zatrudnieni w szkołach pedagodzy i psycholodzy realizują zadania w zakresie ogólnej profilaktyki, dodatkowo otaczając szczególną opieką pedagogiczno-psychologiczną tzw. trudną młodzież. W ramach działań wspomagających uczniów rozpoznawano ich środowisko zamieszkania i, o ile to było możliwe, udzielano stosownej pomocy dydaktycznej, jak i materialnej. Ponadto opracowano i wdrożono regulaminy odbioru przez rodziców uczniów klas I-III i wychowanków przedszkoli. Przedszkola i szkoły podstawowe realizują program „Bezpieczny świat dziecka”.

W okresie recertyfikacji odnotowano wartościowe, nowe inicjatywy edukacyjne. M.in. Szkoła Podstawowa nr 6 w Orzeszu - Zawięci we współpracy ze Stowarzyszeniem „Fundacja Zmian” w ramach Funduszu Inicjatyw Obywatelskich - Śląskie Lokalnie 2017, w roku szkolnym 2017/2018 będzie wdrażać projekt „Rozumiem - Ratuje - Jestem Bezpieczny”, który zajął 3 miejsce w konkursie (na 289 nadesłanych). Dzięki temu szkoła pozyska fantoma do realizacji programu z pierwszej pomocy przedmedycznej oraz znaki do budowy placu do nauki jazdy na rowerze, mini miasteczka ruchu drogowego oraz przeprowadzone zostaną zajęcia z pierwszej pomocy przedmedycznej, ruchu drogowego oraz przeciwpożarowe.

Ponadto we wrześniu 2017r. przy Szkole Podstawowej nr 3 w Orzeszu -Zawadzie (szkoła przekształcona z Gimnazjum nr 2) powstała Zawadzka Ochotnicza Szkółka Strażacka dla dzieci od 6 do 11 lat. Bezpłatne zajęcia będą prowadzone przez doświadczonych strażaków i ratowników w ramach wolontariatu.

Równie ważnym obszarem działania w Gminie Orzesze jest integracja środowiska szkolnego, rodziców, uczniów i nauczycieli. Służą temu m.in. popołudnia teatralne organizowane w Gimnazjum nr 2 w Orzeszu – Zawadzie. Spektakle przygotowywane są przez szkolną grupę teatralną „Szansa”, spotkaniom ze sztuką towarzyszy kiermasz ciast w kawiarence, które pieką na tę okazję nauczyciele i rodzice. Cały dochód ze sprzedaży przeznaczony zostaje na rzecz szkoły. Na uwagę zasługuje również wspólna inicjatywa Zespołu Szkół w Orzeszu, Towarzystwa Śpiewaczego „Dzwon” i Miejskiego Ośrodka Kultury w Orzeszu, którzy co dwa lata organizują Zjazd Śpiewaczy im. Mieczysława Dzieńdziela. Zjazdy poświęcone są pamięci długoletniego dyrygenta śląskich chórów, w tym orzeskiego Dzwonu - Mieczysława Dzieńdziela. Zespoły, które prowadził, zdobywały czołowe nagrody i wyróżnienia na przeglądach, konkursach i festiwalach nie tylko na Śląsku czy w Polsce, ale również poza granicami naszego kraju. Równie interesujący jest Projekt Babiniec, realizowany w 2017 roku ze wsparciem finansowym Miasta Orzesze przez Stowarzyszenie Kulturalno-Społeczne „Piwinica” z Orzesza – Woszczyc. Jest to cykl spotkań i warsztatów artystycznych oraz rzemieślniczych dla kobiet. Dla amatorów sportu przeznaczony jest m.in. projekt „Orzeska Liga Piłki Halowej 2016/2017 - runda 1 i 2”, projekt Zawadzki Bieg z Kartoflem, coroczna impreza sportowo-rekreacyjna organizowana przez Radę Sołecką oraz Radnego Miasta z Zawady, „Zimowy Bieg Orzeski” i „Orzeski Bieg Uliczny” czy zawody kolarskie.

Poza wskazanymi powyżej obszarami polityki oświatowej recenzenci zauważają, iż samorząd Gminy Orzesze podejmuje skuteczne działania także w zakresie wspierania szkół w realizacji działań samorządności uczniowskiej, a także na rzecz zapobiegania zjawiskom patologii wśród dzieci i młodzieży. Przedsięwzięcia te świadczą jednoznacznie, iż w gminie

stworzono nie tylko szeroką ofertę uzupełniającą standard oświatowy, służy ona także organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży, obejmując zarówno formy wypoczynkowo-rekreacyjne, jak i edukacyjno-rozwojowe. Działania te pozytywnie wyróżniają Gminę Orzesze na tle innych gmin o porównywalnej wielkości i potencjale.

Oceniana gmina jest kierowana w sposób efektywny, skuteczny, strategiczny, a oświatę od lat traktuje się w niej w sposób priorytetowy. Polityka edukacyjna jest spójna, przemyślana i adekwatna do uwarunkowań lokalno-regionalnych. Gmina wykazuje się wieloma wartościowymi i oryginalnymi inicjatywami edukacyjnymi, a zapewniana w niej oferta kształcenia może być wzorcowa dla innych. Przedstawione tu argumenty w pełni uzasadniają przyznanie Gminie Orzesze certyfikatu „Samorządowy Lider Edukacji” w kolejnej edycji Programu.

Dokument opracował:

Mgr Przemysław Ruta

Sekretarz Programu „Samorządowy Lider Edukacji”